

**Рекомендація N R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи
державам - членам Ради, які зацікавлені в організації
медіації у кримінальних справах**

*(ПРИЙНЯТО Комітетом міністрів на 679-й зустрічі представників
Комітету від 15 вересня 1999 р.)*

Комітет міністрів, відповідно до положень статті 15.b Статуту Ради Європи (994_001), відмічаючи використання медіації у кримінальних справах як гнучке, всеохоплююче, спрямоване на вирішення проблем доповнення, або як альтернативу традиційному судовому розгляду;

Враховуючи необхідність залучення до розгляду якомога більшої кількості людей - жертви, правопорушника та тих членів суспільства, яких певна пригода могла б стосуватися;

Визнаючи законний інтерес жертви до можливих наслідків віктимізації, інтерес до діалогу з правопорушником для отримання вибачень та певної компенсації за заподіяну шкоду;

Враховуючи важливість розвинення почуття відповідальності у злочинця, та надаючи тим самим йому змоги для виправлення, які призведуть до реінтеграції та реабілітації;

Відмічаючи, що медіація може підвищити у свідомості людей роль людини та спільноти у запобіганні злочинам та різного роду конфліктів, відкриваючи можливості для нових, більш конструктивних та менш репресивних вирішень тієї чи іншої справи;

Визнаючи, що медіація потребує певних навичок, умінь, акредитованої освіти;

Враховуючи необхідний вклад у справу з боку неурядових організацій та місцевих спільнот, враховуючи необхідність співпраці громадських і приватних структур;

Враховуючи вимоги Конвенції з захисту прав людини (995_004);

Не ігноруючи Європейську конвенцію з прав дітей (994_135), а також і рекомендацію N R(85)11 щодо позиції жертви в рамках кримінального права (994_127), рекомендацію N R(87)18 щодо спрощення кримінального правосуддя (994_339), рекомендацію N R(87)21 про надання допомоги жертві та про зменшення віктимізації, рекомендацію N R(87)20 про реакцію громадськості на підліткову злочинність (994_266), рекомендацію N R(88)6 про реакцію громадськості на правопорушення, вчинені підлітками із сімей-переселенців, рекомендацію N R(92)16 про Європейські норми щодо мір та санкцій (994_047), рекомендацію N R(95)12 про систему управління кримінального правосуддя (994_130) та рекомендацію N R(98)1 про сімейну медіацію,

Рекомендує урядам держав - членів Ради при розвитку системи медіації у кримінальних справах врахувати принципи, зазначені у додатку до цієї Рекомендації, та ознайомити якомога більшу кількість людей з цим документом.

Додаток до Рекомендації N R (99) 19 Визначення

Ці вказівки спрацьовують у будь-якому процесі, де жертві та правопорушнику надаються можливості, у разі їхньої згоди, брати активну участь за допомогою нейтральної третьої сторони (медіатора) у вирішенні питань, пов'язаних зі скоєним злочином.

Основні принципи

1. Медіація у кримінальних справах повинна мати місце тільки тоді, коли всі сторони добровільно дійшли згоди з цього приводу. Сторони також можуть відмовитися від своєї згоди на будь-якому етапі проведення медіації.
2. Будь-які обговорення під час зустрічі мають конфіденційний характер та не можуть використовуватися в майбутньому, окрім випадків, коли наявна згода сторін.
3. Медіація у кримінальних справах має бути доступним заходом.

4. Медіація у кримінальних справах має бути допустимою на будь-якій стадії правосуддя.

5. Медіація є незалежною та автономною в рамках кримінальної юстиції.

Правова основа

6. Законодавство має сприяти розвитку медіації у кримінальних справах.

7. Мають існувати певні вказівки, які б визначали використання медіації у кримінальних справах. Такі вказівки мають характеризувати умови передання справ на медіацію (зустріч), а також висвітлювати підходи до вирішення питань, які можуть виникнути після закінчення процесу медіації.

8. Мають бути дотримані певні застереження; сторони повинні мати право на правову допомогу та, у разі необхідності, на тлумачення, роз'яснення. Підлітки повинні мати право на допомогу батьків.

Робота органів кримінальної юстиції щодо медіації

9. За органами кримінальної юстиції має залишатися право на прийняття рішення щодо передачі справи на медіацію, а також і на оцінку вирішення цієї процедури.

10. Перш ніж дати згоду на зустріч, сторони мають бути поінформовані про свої права, особливості процесу медіації та про можливі наслідки прийнятого рішення.

11. Ані жертву, ані злочинця не можна закликати до участі будь-якими несправедливими способами.

12. Спеціальні інструкції, гарантії, застереження мають бути дотримані і у випадках з підлітками та під час участі у зустрічі.

13. Медіація не може отримати «зелене світло», якщо одна із основних сторін не зрозуміла значення процесу.

14. Деякі обставини справи мають визнаватися обома сторонами як підґрунтя для процесу медіації. Участь у зустрічі не має сприйматися як показник прийняття вини для наступного судового розгляду.

15. До передання справи для зустрічі мають бути враховані можливі ознаки нерівності сторін: вік, зрілість, інтелектуальні здібності.

16. До передання справи для зустрічі слід узгодити часові рамки проведення медіації (узгодження має проходити з уповноваженими органами кримінальної юстиції).

17. Зняття обвинувачення, що впливає із домовленості, яку було досягнуто під час зустрічі, повинно мати юридичний статус. Таким чином, будь-яка спроба кримінального переслідування за певною справою має зніматися.

18. Якщо справа передається назад органам юстиції без досягнутої сторонами угоди, або якщо умови угоди не виконуються, справа поновлюється у судовому порядку без будь-якого затримання.

Організація процесу медіації

V.1. Норми

19. При проведенні медіації слід керуватися визнаними стандартами.

20. Медіація повинна бути достатньо автономною. Повинні розроблятися як норми етики та компетенції, так і процедури відбору, навчання та оцінки медіаторів.

21. Визначена правомочна особа або група осіб проводить моніторинг за проведенням процесу медіації.

V.2. Кваліфікація, навчання медіаторів

22. Медіаторів відбирають з різних верств суспільства, які мають хороші знання щодо тієї чи іншої спільноти та її культурних особливостей.

23. Медіатори мають проявляти навички міжособистісного спілкування та вміння оцінювати ситуацію.

24. Медіатори мають пройти початкове навчання, перш ніж почати виконувати свої функції на роботі. Їх навчання має на меті отримати більш ґрунтовні знання в певній сфері: вміння вирішувати конфлікти, працювати належним чином з жертвою та злочинцем, розуміти склад системи кримінальної юстиції.

V.3. Підхід до вирішення індивідуальних питань

25. До початку зустрічі (медіації) правомочні органи кримінальної юстиції інформують медіатора про всі обставини, що мають відношення до справи, та забезпечують його необхідними документами.

26. Медіація проводиться нейтральним чином, враховуються обставини справи, а також потреби та бажання сторін. Медіатор проявляє належну повагу до сторін та наглядає за тим, щоб сторони проявляли повагу одна до одної.

27. Медіатор несе відповідальність за забезпечення безпеки та створення сприятливої атмосфери для зустрічі. Медіатор має розуміти вразливість сторін.

28. Медіація проводиться ефективним чином, але в тому ступені й тими темпами, які більш за все підходять сторонам.

29. Зустріч має відбуватися в приміщенні.

30. Незважаючи на узгоджений принцип конфіденційності, інформація про можливу небезпеку злочинів, про яку може стати відомо під час зустрічі, передається медіатором відповідним зацікавленим особам чи органам.

V.4. Результат зустрічі

31. Сторони досягають угоди у добровільному порядку. Угоди мають містити розумні та співвідносні обов'язки сторін.

32. Медіатор повідомляє органи кримінальної юстиції про

вчинені кроки та про результати зустрічі. Доповідь медіатора не розкриває зміст процесу медіації, а також не дає оцінку поведінки сторін під час зустрічі.

Послідовний розвиток системи медіації

33. Для досягнення взаєморозуміння з питань, повинні мати місце регулярні консультації та діалоги між представниками структур кримінальної юстиції та служб, які проводять медіацію.

34. Держави - члени Ради мають сприяти проведенню дослідження та оцінки медіації у кримінальних справах.